

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1. Αλλά όμως και η ομόνοια βέβαια θεωρείται ότι είναι πολύ σπουδαίο αγαθό για τις πόλεις και πολλές φορές σ' αυτές και οι γερουσίες και οι έξοχοι άνδρες παρακινούν τους πολίτες να έχουν ομόνοια, και παντού στην Ελλάδα έχει θεσπιστεί νόμος να ορκίζονται οι πολίτες ότι θα έχουν ομόνοια, και παντού δίνουν αυτόν τον όρκο· αλλά εγώ νομίζω ότι αυτά συμβαίνουν όχι για να επιλέγουν οι πολίτες τους ίδιους χορούς ούτε για να επαινούν τους ίδιους αυλητές ούτε για να προτιμούν τους ίδιους ποιητές ούτε για να ευχαριστιούνται με τα ίδια πράγματα, αλλά για να υπακούουν στους νόμους. Διότι αν οι πολίτες μένουν πιστοί σ' αυτούς, οι πόλεις γίνονται πάρα πολύ ισχυρές και πάρα πολύ ευτυχισμένες· αντίθετα, χωρίς ομόνοια ούτε πόλη μπορεί να έχει καλό πολίτευμα ούτε οίκος να διοικηθεί ωραία.

Γ2. α.

Θετικός: ε^ὐδαιμόνως

Συγκριτικός: ε^ὐδαιμον^ῶστερον

Γενική: το^ῦτου

Δοτική: το^ῦτ^ῷ

Κλητική: ο^ὐτος

Γ2. β.

α^ρν^νται Π^ολοιο, ^ολο^ο

πε^θωνται Π^{ει}σθ^{αι}

μμεν^ντων Π^μμενε^ς, ^νμεινας

Γ3. α.

γ^αθ^ν Π^{κα}τηγορούμενο στο υποκείμενο του απαρεμφάτου, μ^νοια

ε^ναι Π^{ει}δικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο (εδώ προσωπικό) ρήμα δοκε^ι

τα^{τα} Π^υποκείμενο του απαρεμφάτου γ^γνεσθ^{αι} (ετερεπροσωπία)

το^{το}ις Π^αντικείμενο της μετοχής μμεν^ντων

τ^ν πολιτ^ν Π^υποκείμενο της μετοχής μμεν^ντων (γενική απόλυτη)

Γ3. β.

i) ο^ο πολ^{ται} μ^μονοο^ντων (ο^ο μ^μονοε^ετ^τωσαν)

ii) ο^ο πολ^{ται} μ^μονο^οσιν

Το μέσο έκφρασης του πλαγίου λόγου που χρησιμοποιείται σ' αυτή την πρόταση είναι τελικό απαρέμφατο. Αυτό, επειδή εξαρτάται από ρήμα προτροπής, στον ευθύ λόγο αντιστοιχεί είτε σε προστακτική είτε σε προτρεπτική υποτακτική.

ΓΝΩΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

A. Και επειδή παρουσιάσαμε τη δύναμη της πόλης μας με μεγάλες απτές αποδείξεις και όχι βέβαια χωρίς μάρτυρες, δίκαια θα μας θαυμάζουν οι τωρινοί και οι μεταγενέστεροι και δεν έχουμε ανάγκη καθόλου από τον Όμηρο για να μας επαινέσει, ούτε από κάποιον άλλο, ο οποίος με τα λόγια του θα δώσει μια πρόσκαιρη ευχαρίστηση, την ιδέα όμως που θα σχηματιστεί αργότερα για τις πράξεις μας η αλήθεια θα τη μειώσει, αλλά επειδή αναγκάσαμε κάθε θάλασσα και στεριά να γίνει πέρασμα στη δική μας τόλμη και επειδή στήσαμε παντού αιώνια μνημεία και για τις συμφορές και για τις ήττες μας. Για μια τέτοια, λοιπόν, πόλη πολεμώντας γενναίοι αυτοί εδώ θυσιάστηκαν, γιατί έκριναν καθήκον τους να μην χαθεί αυτή και είναι φυσικό από όλους όσους μένουν στη ζωή με προθυμία να μοχθούν για χάρη της.

B1. Στο κεφάλαιο 41 ο Περικλής αναφέρει πρώτα τα χαρακτηριστικά της Αθήνας και στη συνέχεια περιγράφει τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του Αθηναίου πολίτη. Η μετάβαση από την πόλη στον πολίτη υποδηλώνει τη διαλεκτική σχέση που υπάρχει και λειτουργεί ανάμεσα στους δύο αυτούς παράγοντες και που αποτελεί βασικό στοιχείο του επιταφίου. Υποστηρίζει γενικά, πως κάθε πολίτης ξεχωριστά θα μπορούσε να παρουσιαστεί αυτάρκης σε ποικίλες δραστηριότητες, που τις εκτελεί με μεγάλη χάρη και επιδεξιότητα. Η άποψη που εκφράζει εδώ ο Περικλής για τον Αθηναίο πολίτη ανακεφαλαιώνει τα όσα υποστήριξε ο ίδιος σε προηγούμενα κεφάλαια του επιταφίου δίνοντας την εικόνα του πολυπράγμονα πολίτη, ο οποίος ασχολείται και ανταποκρίνεται με ικανοποιητικό τρόπο και στις ιδιωτικές και στις δημόσιες υποθέσεις, καλλιεργεί το πνεύμα του και θεραπεύει τις τέχνες, συμμετέχει στις δημόσιες γιορτές και τις θρησκευτικές εκδηλώσεις και παράλληλα φροντίζει και το σπίτι του, ώστε να νιώθει ευτυχής και στην ιδιωτική του ζωή. Τέλος πρέπει να πούμε ότι οι ιδιότητες που αποδίδει ο Περικλής στον Αθηναίο πολίτη της εποχής του είναι πραγματικές. Ο Αριστοφάνης, όπως και άλλοι κωμωδιογράφοι και λογογράφοι, συχνά σχολίαζε την εξυπνάδα, την επιδεξιότητα και την πνευματική ευκαμψία του Αθηναίου.

B2. Ο ιστορικός Θουκυδίδης στο σημείο αυτό αντιπαραθέτει την δική του αντικειμενική παρουσίαση της δικής του ιστορικής αλήθειας απέναντι στις υπερβολές και στα μυθεύματα των λογογράφων που απορρέουν απ' τη συναισθηματική φόρτιση των λόγων. Η ιστορία βασίζεται σε γεγονότα και τα γεγονότα δείχνουν ότι η Αθήνα πέρα από νίκες και επιτυχίες έχει υποστεί και ήττες. Άλλωστε το μεγαλείο μιας μεγάλης δύναμης φαίνεται και μέσα από τις αποτυχίες της. χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Σικελική εκστρατεία που παρόλη την αποτυχία της Αθήνας στο στρατιωτικό τομέα, προκάλεσε το θαυμασμό όλης της Ελλάδας για το μέγεθος και την λαμπρότητα του εκστρατευτικού σώματος των Αθηναίων.

B3. Στο κεφάλαιο 35 που αποτελεί το προοίμιο του λόγου που διατυπώνει τις επιφυλάξεις του σχετικά με την αξία του επιταφίου λόγου και την δυνατότητά του να παρουσιάζει αντικειμενικά τα γεγονότα και να μπορέσει να

ανταποκριθεί με επιτυχία στις προσδοκίες των ακροατών του. Η σκέψη του Περικλή είναι ότι είναι δύσκολο να τοποθετήσει κανείς τα ανδραγαθήματα στα σωστά μέτρα χωρίς να τα υποβιβάσει και να απογοητεύσει τους ακροατές ή να τα διογκώσει και να προκαλέσει φθόνο και δυσπιστία. Η εξήγηση που δίνει είναι ότι όσοι γνωρίζουν τα γεγονότα ακούνε κατώτερα πράγματα από αυτά που είδαν να γίνονται, παρασύρονται από το συναίσθημα και επιδεικνύουν μεροληπτική στάση. Όσοι, πάλι, δεν γνωρίζουν τα γεγονότα ακούνε πράγματα ανώτερα από τις δυνάμεις τους και έτσι νιώθουν φθόνο, γιατί ο άνθρωπος θεωρεί υπερβολή, αν ακούσει κάτι που ξεπερνά τη δική του δύναμη. Οι απόψεις αυτές που είναι διαχρονικές αναδεικνύουν τον Θουκυδίδη ως άριστο γνώστη της ψυχολογίας του ανθρώπου και της ανατομίας της ψυχής του.

Στο κεφάλαιο 41 με έξυπνο τρόπο ο Θουκυδίδης προσπαθεί να πείσει για την ορθότητα των λεγομένων του και για την αντικειμενικότητα της γραφής του παρουσιάζοντας την αντίθεση ανάμεσα στο λόγο και στα έργα. Ο ιστορικός Θουκυδίδης δεν παρουσιάζει υπερβολές, ο λόγος του βασίζεται στην ιστορική αλήθεια, η οποία στηρίζεται σε απτές αποδείξεις.

Απόδειξη, λοιπόν, της αξιοπιστίας και της αλήθειας των λόγων του αποτελεί η δύναμη της πόλης, που αποκτήθηκε από τους τρόπους που περιέγραψε, δηλαδή το δημοκρατικό τρόπο ζωής, το συνδυασμό υλικών και ψυχοπνευματικών απολαύσεων την ενασχόληση με τα πολιτικά και την ανθρωπιστική στάση απέναντι στους άλλους. Η δύναμη της πόλης πιστοποιεί δύο πράγματα, την αποτελεσματικότητα των τρόπων που παρουσίασε πρωτύτερα καθώς και τις αρετές του Αθηναίου πολίτη, όπως το θάρρος, η ενεργητικότητα και η πολιτική ικανότητα.

Αυτή η μεθοδολογία του Θουκυδίδη να περιγράψει αντικειμενικά την ιστορική αλήθεια βασιζόμενος σε αποδείξεις και γεγονότα δικαιολογημένα του δίνει την πρώτη θέση ανάμεσα στους ιστορικούς της αρχαίας Ελλάδας.

B4. Σχολικό βιβλίο σελ. 20 - 21: "Με όλ' αυτά δε φαίνεται χαριστική πράξη ... μετά τις πρώτες δοκιμασίες του πολέμου"

B5.

πα^ρδευσιν: εκπαίδευση, εκπαιδευτικός

ευτραπ^ιλως: αποτρεπτικός, τροπή

κατ^εμεμψιν: μομφή, άμεμπτος

σβατ^ιν: βάση, βήμα

λειπομ^ινων: έλλειψη, ελλειπτικός

Επιμέλεια: Νικολίτσης Νίκος, Βλασταράκος Χρήστος - φιλόλογοι